

Discurs del rector a l'acte d'inauguració del curs 2019-2020

Digníssimes autoritats acadèmiques i civils,

Companyes i companys,

Senyores i senyors,

Donem amb aquest acte la benvinguda a un nou curs, amb nous estudiants, alguns — encara que pocs— nous membres del PDI i el PAS, però també donem la benvinguda a noves il·lusions i nous reptes per fer-hi front i a un nou rectorat que pren el relleu de les tasques desenvolupades pels rectors Porta, Viñas i Fernández des de la refosa de la UdL.

Siguin, doncs, les meves primeres paraules per reafirmar el compromís d'aquest equip de treballar decididament per la qualitat de les activitats i de la vida acadèmica a la UdL. És hora de gaudir del que hem fet, però també de seguir progressant per fer el camí que tenim davant i que no té final.

Vull començar per recordar com d'important pot ser un professor en la trajectòria vital d'un estudiant. Tots sabem que hem tingut professors que ens han deixat empremta, que ens han fet gaudir amb un tema, un curs o unes converses. Després, res no ha estat mai més igual. Ha canviat (o ens ha fet veure) el futur, hem tingut clar què volíem fer i hem treballat per aconseguir-ho. Això és el que voldria que aconseguíssim amb la nostra tasca per a tots els estudiants i el personal de la UdL.

La motivació és fonamental i fa fàcils i assequibles les coses més difícils.

Alguns estudiants i les seves famílies avui poden tenir el dubte de si han escollit bé entre Lleida o Barcelona (o Tarragona, Saragossa o París). Crec que poden estar tranquils que han fet una bona elecció, i em permet dir això l'experiència dels anys a la UdL. Quan el segon cicle d'enginyer agrònom només es feia a Lleida, la primera setmana de curs reconeixies tots els estudiants que havien vingut de Barcelona per la seva cara trista; ara bé, en arribar Tots Sants, també eren distingibles, però ara per la cara d'alegria. Havien descobert una universitat amable, propera, amb una gran qualitat de relació entre professor i estudiant i una ciutat on ocupaven un lloc central, especialment a altes hores.

Molts d'aquests estudiants són ara com ara els responsables de grans empreses amb presència nacional o internacional, d'estructures de gestió i administració de l'Estat, de la Unió Europea o d'altres organismes internacionals; són importants investigadors en centres de tot el món, o els responsables de l'educació dels nostres fills. Però no cal anar tan amunt per valorar els titulats de la UdL. Aquest estiu sortia la notícia d'una estudiant de sisè de Medicina de la UdL que havia aconseguit reanimar una persona que va patir un infart a l'aeroport de Menorca, quan tornava de vacances. A preguntes de la premsa que la felicitaven per la seva valentia i perícia va declarar: "A la UdL ens preparen molt bé, donen molta importància a les pràctiques".

També aquest estiu els mitjans de comunicació es feien ressò de com la UdL ha escalat en els rànquings nacionals i internacionals i ha ocupat posicions rellevants. Per citar-ne un parell, *en la classificació global de l'U-Ranking que elabora l'IVIE i la Fundació del BBVA, la UdL apareix en el cinquè lloc entre les universitats de l'Estat i el Times Higher Education World Ranking ens situa en la posició 600-800 de tot el món*. Si bé tot això s'ha de prendre amb la màxima prudència, és clar que resulta millor ser-hi que no pas no ser-hi, ja que per finançar estades internacionals molts països demanen que la universitat d'acollida aparegui en aquests rànquings.

Crec, doncs, que puc afirmar que tenim una bona universitat, però això no vol dir que no tinguem feina. En realitat, de reptes no ens en manquen. Tots parlem del fet que hem de trobar fonts sostenibles d'energia, que el món pateix un greu problema de manca d'aigua, que hem de produir més aliments, més segurs i especialitzats per a la demanda, que hem d'afrontar el canvi climàtic derivat de l'increment de gasos d'efecte hivernacle que hem llançat a l'atmosfera, que les tecnologies de la comunicació ens han portat una llarga ombra que sembla que ens controla tots els nostres pensaments, que patim malalties que s'emporten moltes vides en etapes de plena joventut o malalties degeneratives en edats més avançades o, per dir-ho ras i curt, que volem viure més i millor. Però és que, a més a més dels reptes tecnològics que he esmentat, la nostra societat està sotmesa a canvis molt ràpids que ens porten, actualment, desigualtats socials creixents, forts corrents migratoris i conflictes socials i, en el mercat del treball, que potencien els interessos personals davant de les utilitats col·lectives de la societat.

Per respondre a aquests reptes no podem seguir fent el mateix que hem fet fins ara. L'agenda 2030, aprovada per l'ONU, i els seus disset objectius de desenvolupament sostenible ens ofereixen un horitzó i un camí a seguir per renovar la centralitat del coneixement, reduir les desigualtats, lluitar contra les discriminacions i la violència contra les dones i treballar en favor de la inclusió i l'equitat. Ens calen noves estructures, però per damunt de tot hem de tenir l'ambició de ser protagonistes del món i no merament espectadors. Hem de voler influir en el nostre futur. No hem de deixar que ens el facin. Aquí ens hi conviden a tots, des dels educadors, els historiadors i els informàtics fins als enginyers, els metges, els agrònoms o els científics socials. Tots ens hi sentim interpel·lats. En aquest sentit, vull agrair al Dr. Martín la magnífica lliçó inaugural que ens ha posat sobre la taula un gran repte: el de la colonització de l'univers.

Gràcies, Dr. Martín, per l'esforç didàctic i la brillant exposició. Amb les seves paraules ens ha encomanat l'optimisme de cara al futur en aquesta aventura que és sempre la ciència.

Molts poden pensar avui que la colonització de l'univers és una excentricitat; però, què pensarien els nostres avantpassats, que anaven a peu, si ens veiessin ara parlar sense fil amb persones de l'altre costat del planeta!

Entenc que la seva reacció seria semblant a la de William Ewart Gladstone, ministre d'Hisenda britànic, respecte als experiments de Faraday i la seva utilitat. Faraday és el descobridor de la inducció electromagnètica, fenomen en el qual es basen els motors elèctrics que permeten la transformació de l'energia mecànica en energia elèctrica o a l'inrevés, la transformació de l'energia elèctrica en mecànica, i que han tingut un paper crucial en el desenvolupament i el benestar de la nostra societat. Ara bé, els pioners de l'electricitat feien experiments tan innocents als ulls dels contemporanis d'aquell temps com tocar amb un metall els nervis d'una granota i mirar com es generava un impuls nerviós que feia moure el múscul i la cama. Faraday va respondre a Gladstone, quan aquest li va preguntar per a què servia l'electricitat: "Senyor, no dubti que un dia podrà gravar-la amb impostos".

La societat aposta pel coneixement com a generador de canvis disruptius i com a motor per millorar les condicions de vida i construir una economia sostenible i integradora. Europa ha repensat els destí dels fons estructurals i de cohesió i requereix ara que aquests fons s'utilitzin per a estratègies d'especialització intel·ligent, de manera que serveixin per dinamitzar els territoris i generin creixement sostenible i més i millors llocs de treball, tot demanant a les universitats que tinguin un paper rellevant en aquesta estratègia. És clar, doncs, que ens hem d'implicar més amb el territori i amb les seves empreses i institucions per fer arribar nous coneixements als sistemes productius i millorar el retorn a la societat que finança la nostra activitat.

La UdL ha aportat els darrers cinc anys més de 10.000 professionals formats en diferents àmbits especialitzats i més de 750 doctors i ha gestionat projectes de recerca per valor de 38 milions d'euros en convocatòries competitives i 20 milions d'euros en contractes amb administracions i empreses. Això és una contribució molt rellevant al desenvolupament i la vertebració territorial i, en particular, ha propiciat un canvi en la vida de la ciutat.

Patim, però, greus problemes. La darrera crisi ha suposat una reducció molt important de la inversió pública. En aquestes condicions es va optar per la imposició d'unes restrictives taxes de reposició per abaratir el cost del personal. Això ens ha portat a un gran nombre de professors associats a temps parcial, que han de compaginar la feina a la universitat amb altres treballs i que no poden desenvolupar una carrera acadèmica normal, mentre que la mitjana d'edat dels professors permanents ha augmentat notablement. Les infraestructures, especialment les de recerca, també se n'han ressentit.

La recerca del professorat universitari pateix un cert desavantatge competitiu respecte al personal que es dedica únicament a tasques de recerca en centres especialitzats i, a Lleida, s'hi afegeix una limitació en el finançament que no ha permès als nostres centres disposar dels recursos que requereixen. El Parc Científic és una altra gran contribució de la UdL al territori, però també pateix greus problemes de finançament. Hem de trobar, en col·laboració amb els responsables del Departament i de l'Estat, els camins per tal que aquesta situació es pugui revertir.

Estem d'acord amb les línies mestres de la política del Departament i amb els objectius del Pacte per la societat del coneixement que han de donar un nou impuls a l'educació superior, la recerca i la innovació. La directora general pot comptar amb el nostre suport en aquesta feina. Efectivament, com s'afirma en aquest pacte, hi ha en joc les institucions més rellevants de l'educació pública i de la recerca, activitats connaturals

de la vida universitària i pilars fonamentals del desenvolupament econòmic i social. Per això, entenem que cal dotar-nos d'uns pressupostos que possibilitin revertir la davallada en el finançament que llasta la nostra activitat i la manca de concreció pràctica de la política del Departament. Si estem d'acord que les universitats són una prioritat social, hi hem de posar els recursos que es requereixen perquè l'activitat d'aquestes institucions, i de la UdL en particular, no es marceixi. Preferim no classificar els àmbits com a docents o de recerca i apostem més per un model on la flexibilitat pugui definir en cada moment la dedicació a unes activitats o unes altres en funció de la trajectòria i les habilitats de les persones implicades. Valorem la nova convocatòria de suport als departaments com un senyal d'inici d'aquest suport que necessitem, però, tot i així, no entenem que s'incrementi el pressupost dels contractes programa dels centres CERCA i, en canvi, Agrotecnio no rebi finançament.

Així mateix, si tan important és la societat del coneixement, hem d'assegurar-nos que ningú en quedi fora pels condicionaments econòmics, sinó que el mèrit i l'esforç personal siguin les úniques claus que obrin la porta de la universitat. Defensem, doncs, una revisió i una reducció de les taxes acadèmiques, especialment dels màsters, per assegurar que el principi de mèrit sigui el que doni accés a l'educació superior.

Internament, vull agrair la dedicació i l'esforç del PDI i el PAS, que, malgrat la situació dels darrers anys, s'han esforçat per fer de la UdL un referent en el mapa universitari català i espanyol. Valorem aquesta labor i la feina ben feta. Volem escoltar els diferents col·lectius i buscar els consensos per tal que la unitat de tots ens permeti identificar-nos més amb la marca UdL i seguir reeixint en les tasques que tenim encomanades. A l'equip rectoral ens esforcem a fer una gestió més proactiva per a la participació en les convocatòries i hem iniciat una acció per potenciar la captació de talent promovent un programa postdoctoral de nivell, que a la vegada ens ha d'ajudar en el rejuveniment de la plantilla i en la captació de projectes.

Entenem que les persones són el principal valor de la universitat i volem que la UdL sigui un centre atractiu per tal que el personal qualificat vulgui desenvolupar-hi la seva carrera acadèmica.

Vull agrair també l'esforç de la Diputació per dotar la UdL d'unes instal·lacions de primer nivell per desenvolupar la titulació de Veterinària. Necessito, però, seguir comptant amb el suport de la societat, amb les institucions al capdavant, per fer-nos costat en aquest projecte que, a la fi, ens ha de permetre col·laborar per fer de Lleida una ciutat i un territori que progressa de manera intel·ligent.

Agraeixo a tots els presents l'assistència a l'acte: companys del claustre de professors, personal d'administració i serveis, estudiants i representants de les institucions de la ciutat i de la Generalitat.

Queda inaugurat el curs acadèmic 2019-2020.

Prego a tots els assistents que es posin dempeus per participar en el cant del *Gaudeamus igitur*.